

Innspillsnotat til åpen høring i Familie- og kulturkomiteen, ang.

Lov om barn og foreldre (barnelova). Prop. 117 L (2024-2025)

Reform – ressurscenter for menn deltar i høringen, basert på vår kompetanse på gutter og menns situasjon i det norske samfunnet.

Reform hørte på *Forslag til endringer i barneloven mv. – Likestilt foreldreskap og felles omsorg for barn etter samlivsbrudd* i september 2024, og våre vurderinger bygger på dette høringsvaret.

Reform vurderer departementets lovproposisjon til en ny barnelov som grundig. Det er også positivt at de ulike høringsinstansenes synspunkter i hovedsak er gjengitt og drøftet på en god måte.

Ang. Kap 7 Bosted og beslutningsmyndighet (delt bosted)

Reforms primære syn er at departementet i sitt lovforslag burde ha framhevet delt bosted som lovens utgangspunkt, i de tilfellene der spørsmålet om bosted kommer til rettslig behandling. Samtidig er vi glade for at kravet til «særlige grunner» for at domstolene kan idømme delt bosted nå bortfaller.

Vi stiller oss også bak grepet departementet har tatt, ved at begge foreldre etter samlivsbrudd i ny lov tillegges det som nå kalles *daglig myndighet* for beslutninger i barnets liv (i høringsnotatet ble dette kalt «foreldrefullmakt»). Ordningen innebærer at beslutninger om hvem barnet skal bo hos, holdes adskilt fra bestemmelser over viktige ting i barnets dagligliv.

Reform stiller seg bak departementets argumentasjon for løsningen med delt daglig myndighet:

«Det sentrale med bestemmelsen er å gi en hovedregel om at foreldre som har bodd sammen etter barnet ble født, og som forutsettes å ha hatt et familieliv hvor begge foreldre har besluttet de viktigste sidene ved barnets dagligliv, kan fortsette med dette etter et samlivsbrudd med mindre annet avtales.» (s. 129)

Omsorgsfulle og nærværende fedre er en sosial realitet. Slike foreldreskap er til barnas beste. Et tegn på denne endringen er den betydelige økningen i antallet foreldre som seg imellom avtaler delt bosted. I proposisjonen framkommer det at 56 prosent av de som hadde gått fra hverandre i løpet av de to siste årene oppgir at barnet har delt bosted. Å velge delt bosted er (sitat) «mer sannsynlig dess lengre foreldrene har bodd sammen og dersom foreldrene har hatt en tilnærmet lik fordeling av husarbeidet». Denne realiteten bør også gjenspeiles i lovverket, og i praktiseringen av loven.

Delt daglig myndighet er også det eneste rette, dersom barneloven skal oppfylle sine folkerettslige forpliktelser til å gi barn rett til familieliv. Dette klargjøres slik i proposisjonen: «Barnet har rett til omsorg frå begge foreldra, og foreldra må så langt mogleg samarbeide om å ivareta helse, livskvaliteten og utviklinga til barnet.»

Som departementet selv framhever hindrer forslaget at foreldre utilsiktet mister foreldremyndighet. I dag fører regelverket og praktiseringen av det til at samværsforeldre enten passivt eller aktivt skyves ut av sin relasjon til barn. Dette skaper mye sorg og lidelse for barn og foreldre (svært ofte fedre). Tall fra SSB viser at rundt 12 prosent av samværsfedrene sier de ikke har hatt kontakt med barnet en vanlig måned (Lyngstad m.fl., 2015). Anslag viser at mellom 26.000 og 46.000 barn ikke ser faren sin en vanlig måned i Norge (Pettersen, 2017).

Ang. Kap. 7 Bosted og beslutningsmyndighet, og 7.7.3.2 Konsekvenser for saker med høyt konfliktnivå, vold eller annen risiko

Vi vil gjøre komiteen oppmerksom på at det forskningsmessige grunnlaget som benyttes for å advare mot å tildele daglig myndighet til begge foreldrene, er ensidig og mangelfullt. Aktører som benytter seg av dette forskningsgrunnlaget, hevder økt sannsynlighet for at barn må bo med voldsutøver dersom daglig myndighet tildeles begge foreldre.

Det mangler forskning på vold utøvd av bostedsforeldre, mot barn og mot samværsforeldre. I de to foreliggende studiene av såkalt fortsettelsesvold, er det utelukkende mødre som er informanter.

Alle barn har også rett til et liv i frihet fra vold. Det er urimelig dersom barn flest skal ha redusert kontakt med sine fedre basert på allment voldspreventive hensikter, som ofte vil være svært uspesifikke. Reform deler departementets vurderinger også på dette punktet:

«Det arbeides parallelt med ny lov om familieverntjenesten og en ny forskrift om mekling må på plass før endringer i barneloven kan tre i kraft. Det vil her ses på bedre informasjon til foreldre i forkant av mekling, bedre innretning av meklingsordningen og tiltak for å fange opp risikosaker og få disse videre til egnet håndtering i barnevern og politi. Departementet mener det er særlig viktig å følge påvirkningen det foreslåtte regelverket vil ha for barn i risiko- og høykonfliktsaker (...)» (s. 132)

Problemstillingen er ikke fiktiv. Flere mannlige klienter som benytter seg av Reforms terapeutiske tilbud, er selv rammet av vold fra bostedsforelder. Disse har funnet det nødvendig å kutte ut eller trappe ned sin kontakt med barnet, fordi det å opprettholde samarbeidsrelasjonen med den andre forelderen er for belastende. Flere forteller at alternativet ville være å gå til grunne.

Samtidig bygger bekymringen om voldsfare på en antakelse om at det primært er hos samværsforelderen og ikke hos bostedsforelderen at barnet blir utsatt for vold. Vi vil her påpeke at noen av de mest kjente barnedrapssakene har skjedd i bostedsfamilier. Christoffer-saken er et slikt eksempel. Å undersøke slike fakta, kan derfor være å sette barn i unødig fare.

Ang. Kap. 8.7 Samværshindring

Samværshindring rammer først og fremst fedre, og barns forhold til sine fedre. Reform har ofte kontakt med menn i denne gruppen, og kjenner til hvor mye lidelse og sorg det skaper. Det gjelder også for barna.

Reform mener lovforslaget ikke går langt nok for å hindre samværshindring og samværs sabotasje. Vi er glade for at muligheten til å ilegge tvangsbortsettelse til foreldre som hindrer samvær videreføres. Vi stiller oss samtidig undrende til at ikke høringsinstanser som Reform og Foreningen 2 Foreldres syn på mer effektive virkemidler omtales, eller er tatt med i proposisjonen.

Vi vil utdype våre synspunkter på proposisjonen i den muntlige høringen 5. mai.

Oslo, 30. april 2025

Are Saastad /s/
daglig leder